

DE WATERGENTIAAN **DOCENTENHANDLEIDING**

INTRODUCTIE

Lesduur: 60 minuten

❖ **Leerdoelen**

- Leerlingen begrijpen waarom de vriendschap tussen een gravin en molenaarsdochter in 1551 niet vanzelfsprekend is. Ze kunnen benoemen welke sociale en economische verschillen daarbij een rol spelen. (Kerndoel 37, 56)
- Leerlingen kunnen uitleggen hoe het leven en de rolverdeling in het verhaal verschillen ten opzichte van het leven nu. Bijvoorbeeld in werk, familie en sociale verhoudingen. (Kerndoel 37, 56)
- Leerlingen kunnen aangeven welke gebruiken en leefgewoonten in het verhaal voorkomen en hoe deze passen bij de tijd waarin het verhaal zich afspeelt. (Kerndoel 38, 56)

★ **Benodigheden**

- Het boek *Stromend door de tijd*
- Geprinte werkbladen
- Papier
- Scharen
- tijdschriften
- Kleurmateriaal: Potloden/stiften/vetkrijt

DE WATERGENTIAAN

DOCENTENHANDLEIDING

HET VERHAAL

20 min

➔ LEES EN BESPREEK

► Lees het verhaal *De watergentiaan* voor.

► Bespreek na het lezen het verhaal klassikaal met behulp van deze vragen:

- Wat vonden jullie van de vriendschap tussen Anna en Kaatje?
- Hoe verschilde het leven van Anna van dat van Kaatje?
- Waarom was deze vriendschap bijzonder in die tijd?
- Wat zegt dit over de samenleving in die tijd?
- Hoe voelde Anna zich over haar aanstaande huwelijk met Willem van Oranje? Waarom denk je dat ze zich zo voelde?
- Denk je dat ze uit liefde trouwden?

OPDRACHT QUIZ

DE WATERGENTIAAN ADEL EN BURGERIJ

15 min

Lesduur: 60 min

Leerdoelen

- Leerlingen begrijpen waarom de vriendschap tussen een gravin en molenaarsdochter in 1551 niet vanzelfsprekend is. Ze kunnen benoemen welke sociale en economische verschillen daarbij een rol spelen. (Kerndoel 37, 56)
- Leerlingen kunnen uitleggen hoe het leven en de rolverdeling in het verhaal verschillen ten opzichte van het leven nu. Bijvoorbeeld in werk, familie en sociale verhoudingen. (Kerndoel 37, 56)
- Leerlingen kunnen aangeven welke gebruiken en leefgewoonten in het verhaal voorkomen en hoe deze passen bij de tijd waarin het verhaal zich afspeelt. (Kerndoel 38, 56)

Benodigdheden

- Het boek *Stromend door de tijd*
- Geprinte werkbladen

**Laat de kinderen
fysiek stemmen:**

EENS = staan
ONEENS = zitten

- Papier
- Scharen
- Tijdschriften
- Kleurmateriaal: Potloden/stiften/vetkrijt

Start

Lees het verhaal *De watergentiaan* voor.

Bespreek na het lezen het verhaal klassikaal:

- Wat vonden jullie van de vriendschap tussen Anna en Kaatje?
- Hoe verschilde het leven van Anna van dat van Kaatje?
- Waarom was deze vriendschap bijzonder in die tijd?
- Wat zegt dit over de samenleving in die tijd?
- Hoe voelde Anna zich over haar aanstaande huwelijk met Willem van Oranje? Waarom denk je dat ze zich zo voelde?
- Denk je dat ze uit liefde trouwden?

Opzet opdrachten

Elke opdracht begint met het leerdoel.

Lees om te beginnen het introductieverhaal en doe daarna met de klas de quiz en de opdracht.

Laat de kinderen fysiek hun stem uitbrengen:

Bijvoorbeeld: EENS = staan ONEENS = zitten.

OPDRACHT QUIZ

DE WATERGENTIAAN KLEDING TOEN EN NU

15 min

START

Lees de volgende tekst voor en doe de quiz.

Voorleesfragment 1

In het jaar 1551 leefden mensen heel verschillend. Sommige mensen waren **rijk en machtig**. Dat zijn de edelen, zoals graven en gravinnen. Zij woonden in grote huizen of kastelen, droegen dure, luxe kleren en hadden bedienden die alles voor hen deden.

Andere mensen, zoals boeren, molenaars en bakkers, moesten juist **hard werken** om geld te verdienen. Ze verbouwden en maakten eten of spullen om te verkopen. En vaak moesten ze een deel daarvan afstaan aan de edelen. Want zij waren de baas over het land.

Voorbeeld

Stel je voor: Op het land van de gravin staat een grote molen. In die molen woont Kaatje met haar vader, de molenaar. Om daar te wonen moet Kaatje's vader elk jaar **geld betalen** aan de gravin. Doet hij dat niet, dan mag hij de molen niet meer gebruiken. De rijke mensen (de adel) hebben de **macht**. Zij bepalen wat gewone mensen (burgers) wel of niet mogen doen. Ook al hebben ze daar niet voor gekozen. Ze kunnen het niet tegenspreken. Zo waren de regels in die tijd.

Verschillen

De adel en burgers wonen niet naast elkaar. Ze zijn geen burens. Ze eten anders, dragen andere kleren en mogen niet altijd met elkaar praten of spelen. Een meisje zoals gravin Anna mag niet zomaar zelf haar vrienden kiezen. Haar ouders doen dat voor haar.

Juist daarom is het zo bijzonder dat Anna en Kaatje in het verhaal vriendinnen worden. Dat gebeurde bijna nooit. Omdat ze uit totaal verschillende werelden komen.

Laat de kinderen
fysiek stemmen:
EENS = staan
ONEENS = zitten

QUIZ Waar of niet waar?

TOEN

1. Een gravin komt niet op de bruiloft van een molenaarsdochter

Antwoord: Waar

Toelichting: Adellijke mensen kwamen niet op feestjes van mensen met een lagere stand. De standen lagen vast.

Bespreken: Kun je nu wel met mensen omgaan die rijk of beroemd zijn?

2. Adelen willen zich niet met het gewone volk mengen omdat ze niet in de buurt wonen.

Antwoord: Niet waar.

Toelichting: Ze willen het niet omdat ze de baas zijn en zichzelf beter vinden dan het gewone volk.

Bespreken: Wat betekent het als je "de baas" bent?

NU

3. Je kunt bij de burgemeester aanbel-len om een kopje suiker te lenen.

Antwoord: Waar en niet waar (in theorie ja, maar in praktijk niet gebruikelijk)

Bespreken: Zou je het durven? Waarom wel/niet? Is er nu nog steeds verschil tussen mensen met macht en mensen zonder? Wat is het verschil?

4. Je mag zelf kiezen met wie je vrienden bent, ook als die persoon een heel andere achtergrond heeft dan jij.

Toelichting: Nu mogen kinderen zelf bepalen met wie ze spelen of omgaan, of iemand nu rijk of arm is, of uit een ander land komt. Vriendschap is voor iedereen mogelijk.

Bespreking: Wie is het hiermee eens, wie niet?

OPDRACHT QUIZ

DE WATERGENTIAAN FEEST

15 min

START

Lees de volgende tekst voor en doe de quiz.

Voorleesfragment - Liefde vroeger

Willem van Oranje trouwde met gravin Anna. Niet alleen omdat ze **verliefd** waren, maar ook omdat hun familie er nog **rijker en machtiger** van werd. Doordat ze twee families verbinden, hebben ze meer land, meer geld en dus meer macht. Bijna twee keer zoveel! Zo ging dat in die tijd bij rijke families.

In de tijd van Anna & Kaatje was trouwen heel anders dan nu. Kinderen mochten **zelf niet kiezen** met wie ze trouwden. Dat deden de ouders. Het kon zomaar zijn dat je met iemand moest trouwen die je **niet leuk** vond.

Feest vroeger

De plek en manier van trouwen waren ook anders. Trouwen gebeurde bijna altijd in een kerk, met strenge regels en duidelijke gewoonten.

De adel vierde bruiloften vaak groots, met dure kleding, veel eten en muziek – soms zelfs een toernooi of een optocht.

Gewone mensen vierden zo'n dag niet op dezelfde manier. Zij hadden kleinere feesten, minder luxe en andere gewoonten.

Soms vierden deze totaal verschillende mensen hun feest op dezelfde dag, maar elk op hun eigen manier.

Liefde nu

Tegenwoordig mag je **zelf kiezen** met wie je trouwt. Je kiest waar je trouwt en hoe je het viert. Je kan trouwen in het stadhuis, in een park of zelfs op het strand. Sommige mensen trouwen niet maar vieren wel dat ze samen zijn.

Feest nu

Ook bij Koningsdag zie je verschillen tussen hoe de koning feest viert en hoe gewone mensen dat doen. De koning bezoekt een stad, maakt een praatje en krijgt cadeautjes. Burgers vieren Koningsdag met kledjesmarkten, spelletjes en muziek. We vieren dezelfde dag, maar toch op een andere manier.

Laat de kinderen
fysiek stemmen:
EENS = staan
ONEENS = zitten

QUIZ Waar of niet waar?

TOEN

1. Anna van Egmond mocht zelf kiezen met wie ze trouwde.

Antwoord: Niet waar

Toelichting: Anna trouwde met Willem van Oranje omdat het goed was voor beide families, niet omdat zij daar zelf voor koos.

2. Een bruiloft van adellijke mensen was vaak bedoeld om meer macht of rijkdom te krijgen.

Antwoord: Waar

Toelichting: Een huwelijk tussen belangrijke families werd vaak gebruikt als een soort afspraak: jouw familie krijgt bijvoorbeeld land of geld, en de andere familie krijgt invloed of een titel. Zo hielpen families elkaar om sterker te worden.

NU

3. Vandaag de dag mag je zelf kiezen waar en met wie je trouwt.

Antwoord: Waar

Toelichting: Tegenwoordig kies je in Nederland zelf of je wilt trouwen, met wie, en waar. Dat kan in een gemeentehuis, in de kerk, op het strand of zelfs in de tuin. Maar dit is niet overal op de wereld zo.

4. Op Koningsdag vieren de koning en gewone mensen het feest op precies dezelfde manier.

Antwoord: Niet waar

Toelichting: De koning bezoekt op Koningsdag een stad, praat met mensen, kijkt naar optredens en krijgt cadeautjes. Dat is heel anders dan hoe veel mensen zelf feestvieren — met een vrijmarkt, spelletjes of feestjes in het park.